

Enheten för miljöskydd
Louise Arbin

Nacka kommun
E-post: registrator@nacka.se

Delgivning via e-post

Beslut om verksamhetsområde för allmänna vattentjänster i området Dalvägen-Gustavsviksvägen, Nacka kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 6 och 51 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), vattentjänstlagen, att förelägga Nacka kommun (kommunen) att för området som omfattas av förslag till detaljplan Dalvägen-Gustavsviksvägen, Sydöstra Boo, senast den 31 december 2022, bestämma verksamhetsområde samt tillgodose områdets behov av allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster genom en allmän anläggning.

Motivering

Mot bakgrund av att områdets vattensituation är ansträngd av det ökande permanentningstrycket och inte kan lösas enskilt, delar Länsstyrelsen kommunens och miljö- och stadsbyggnadsnämndens bedömning att vattensituationen i området behöver en samlad lösning för dricksvattentjänster.

Länsstyrelsen gör även bedömningen att trots att en betydande andel av områdets avloppsvatten tas om hand utan utsläpp genom slutna tankar, anser Länsstyrelsen att avloppsförsörjning via slutna tankar för så många fastigheter inom ett begränsat område, inte kan anses vara en långsiktigt hållbar lösning bland annat på grund av transportbehovet.

De marktekniska och topografiska förhållandena i framförallt den norra, höglänta delen av området innebär också, enligt Länsstyrelsens bedömning, att enskilda avlopp svårigen kan anläggas utan risk för människors hälsa och miljön. Det föreligger således även ett behov av en gemensam avloppslösning för flera fastigheter i området.

Kommunal avloppsförsörjning kan även bidra till minskade utsläpp till Baggensfjärden, som enligt VISS¹ har otillfredsställande ekologisk status på grund av övergödningspåverkan och påverkan från enskilda avlopp på fjärden är klassad som betydande.

Länsstyrelsen bedömer därför sammantaget att även avloppsförsörjningen i området behöver lösas gemensamt.

¹ <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA30569070>

Datum
2019-02-21

Beteckning
5673-12750-2012

Länsstyrelsen bedömer således sammanfattningsvis att området som omfattas av förslag till detaljplan för Dalvägen-Gustavsviksvägen i Nacka kommun² redan med befintlig bebyggelse utgör ett sådant område där det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas allmänna dricks- och spillvattentjänster i ett större sammanhang enligt 6 § vattentjänstlagen. Därmed är kommunen också skyldig att bestämma verksamhetsområde och snarast se till att behovet av vattentjänster i området tillgodoses genom en allmän anläggning.

Inrättandet av en allmän va-anläggning kräver dock planerings- och genomförandetid. Men mot bakgrund av att kommunens planering återkommande inneburit att områdets allmänna va-försörjning skjutits på framtiden, bedömer Länsstyrelsen att det nu är skäligt att fastställa en tidpunkt för när kommunen senast ska svara för att området har tillgång till allmänna vattentjänster. Även om det är bra att en va-utbyggnad har föregåtts av detaljplanering, så saknas stöd i vattentjänstlagen att på grund av avsaknad av detaljplan skjuta upp en anslutning som uppenbart behövs. Av kommunens egen planering framgår att man nu beräknar att påbörja projekteringen det fjärde kvartalet 2020 och att utbyggnaden därefter beräknas ta två till tre år. Länsstyrelsen bedömer att det ger en mer än skälig tid för utbyggnaden och fastställer därför tidpunkten för när kommunen ska svara för allmänna vattentjänster till senast den 31 december 2022.

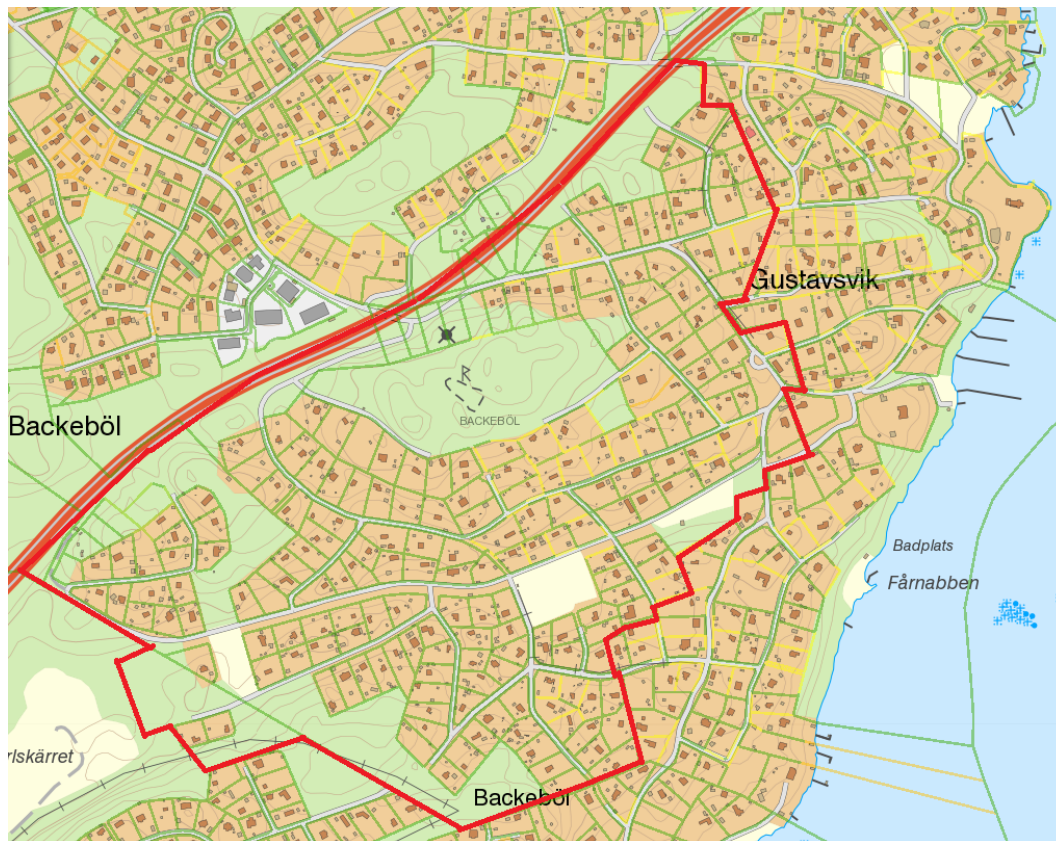
Beskrivning av området

Från planbeskrivningen³, upprättad i november 2018, framgår att detaljplaneområdet Dalvägen-Gustavsviksvägen är beläget i sydöstra Boo i Nacka kommun. Området avgränsas i söder av sydänden av Hasselvägen, i väster av Dalkarlsängen, i norr av Värmdöleden och i öster av Gustavsviksvägen (se karta figur 1). Området är ett äldre fritidshusområde. Av planbeskrivningen (s. 8) framgår följande. Idag finns cirka 210 st. fastigheter som är mellan 1 400 och 4 400 kvadratmeter stora i området. Av dessa är cirka 175 fastigheter klassade som fritidshus och cirka 35 fastigheter klassade som permanentbostadshus. Andelen hushåll som bor permanent i området är dock betydligt större. Bebyggelsen i området är av blandad karaktär och är uppförd från mitten av 1900-talet fram till nutid. Den norra delen av planområdet består till största delen av små villor och några få mindre sportstugor. De flesta fastigheterna har en storlek något över 2 000 kvadratmeter. Området är kuperat, på sina ställen syns berg i dagen. Den södra delen av planområdet har ett flertal stora, nybyggda villor och ett fåtal äldre, små sommarstugor. Marken inom de flacka delarna utmed Dalvägen utgörs av lera som mot höjderna övergår i morän och berg. Ängen utmed Dalvägen ligger enbart på lera.

²Dnr KFKS 2011/225-214, Detaljplan för området kring Dalvägen-Gustavsviksvägen i sydöstra Boo, Nacka kommun.

³ Nacka kommun dnr KFKS 2011/225-214, Planbeskrivning

Enligt områdesbestämmelserna från 1992 fanns cirka 20 permanentklassificerade bostäder som inte omfattas av bestämmelserna om byggnadsarea och fastighetsstorlek i området. Andelen permanentbostäder har alltså ökat sedan dess.

Figur 1. Karta över detaljplaneområde Dalvägen – Gustavsviksvägen, Nacka kommun

Dricksvatten- och spillvattentjänster

Enligt planbeskrivningen (s.11) framgår att området inte har kommunalt vatten utan de flesta har egen brunn, i jord eller berg. Av Länsstyrelsens webbGIS (med data från SGU:s brunnsarkiv) framgår att en del av brunnarna är upp till 160 meter djupa. I planbeskrivningen (s.11) framgår även att delar av området idag har problem med vattenkvalitet, såsom saltvatteninträngning, sinande brunnar och föroreningar. Därför krävs idag tillstånd för nya enskilda brunnar.

Enligt ett underlag till detaljplanen, fördjupad förstudie om dagvatten och va⁴, (s.23), framgår att cirka 90 procent av fastigheterna i Sydöstra Boo har vattentoalett ansluten till sluten tank och således enbart bad-, disk- och tvättvatten (BDT) anslutet till den enskilda avloppsanläggningen. 10 procent av fastigheterna har både vattentoalett och BDT anslutet till sin anläggning. Miljöenheten i Nacka bedömer att 30 procent av de enskilda anläggningarna i området är godkända och klarar dagens krav, medan resterande 70 procent har brister.

⁴ Bilaga 3 PM Dagvatten och VA Fördjupad Förstudie för Södra Boo Dalvägen – Gustavsviksvägen Nacka Kommun, Projekt 9420 Reviderad 2015-01-14

Datum
2019-02-21

Beteckning
5673-12750-2012

Enligt planbeskrivningen (s. 5) är en viktig konsekvens av detaljplanen minskade utsläpp till Baggensfjärden genom att kommunal avloppsförsörjning byggs ut i området. Baggensfjärden har enligt VISS⁵ otillfredsställande ekologisk status på grund av övergödningspåverkan och miljö kvalitetsnorm god ekologisk status till år 2027. Påverkan från enskilda avlopp på fjärden är klassad som betydande.

Redogörelse för ärendet

Marja Gavhed, boende i Sydöstra Boo på fastigheten Backeböl 1:769 i Nacka kommun, begärde den 2 april 2012 Länsstyrelsens tillsyn över kommunens skyldighet att tillhandahålla i första hand dricksvattentjänster till området. Av hennes begäran framgår i huvudsak följande.

Planerad va-utbyggnad har upprepade gånger blivit framskjuten av kommunen, så att det fortfarande inte finns tillgång till kommunalt vatten och avlopp. Boende i området vågar inte dricka vattnet och fastighetspriserna går ner eftersom det är oklart när området faktiskt kommer att ha tillgång till allmänna vattentjänster. Hon är oroad och upprörd över vattenkvaliteten i området och hur den påverkar de som bor där, då många har egen brunn. Vattenkvaliteten i området kan vara skadlig både för miljö och hälsa och kan leda till sjukdomar och andra problem på grund av närheten till Dalkarlstippen. Hon har återkommande kontaktat Länsstyrelsen, bland annat den 10 september 2013 då hon meddelar att hennes man nu gått bort i cancer, vilket är det andra fallet med cancer på deras gata under fyra års tid. Hon har återkommit med frågor om ärendehantering och lämnat uppgifter om vattensituationen i området. Hon bifogar handlingar som visar att hon kontaktat kommunen år 2009 angående utbyggnaden av vatten och avlopp till området. Av kommunens svar framgår att kommunstyrelsens målsättning då var att området skulle ha kommunalt vatten och avlopp år 2015.

Den 12 maj 2016 träffade Länsstyrelsen kommunen för att diskutera tidplanen för områdets va-försörjning. Av mötet framgick att förslag till detaljplan för området Dalvägen-Gustavsviksvägen har varit ute på samråd och ska på granskning efter sommaren (2016). Planen beräknades vara klar för antagande i slutet av 2017. Om planen överklagas, så kan den tidigast antas i mitten av 2018. Kommunen bedömde att ytterligare knappt två år kommer att behövas efter att detaljplanen har blivit antagen innan va-anläggningen är klar, dvs. mitten av år 2020.

Samma dag som mötet ovan lämnade miljöenheten uppgift om att ett brunnsvattenprov blivit taget år 2009 från fastigheten Backeböl 1:769. Provet var tjänligt ur både mikrobiologiskt och kemiskt hänseende.

Länsstyrelsen har den 9 november 2017 remitterat Marja Gavheds begäran till kommunen. Den 27 februari 2018 inkom yttrande från Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun. Kommunen, genom kommunstyrelsen, yttrade sig den 11 april 2018.

Länsstyrelsen besökte området den 23 november 2018.

⁵ <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA30569070>

Datum
2019-02-21

Beteckning
5673-12750-2012

Yttranden

Av **kommunens** yttrande framgår i huvudsak följande.

Kommunen tar ansvar för befintlig bebyggelse enligt lagen om allmänna vattentjänster genom ett fortsatt intensivt arbete med detaljplanen för det aktuella området. Kommunen är medveten om vattensituationen i området och har sedan mitten av 1990-talet arbetat aktivt med att skapa verksamhetsområden för vatten och spillvatten i s.k. omvandlingsområden. I ärenden där fastighetsägare i omvandlingsområden vill öka sin vatten- och spillvattenstandard är kommunens miljö- och stadsbyggnadsnämnd mycket restriktiv, i väntan på att kommunalt nät byggs ut. För fastigheter i några områden i norra och sydöstra Boo, som i planområdet Dalvägen-Gustavsviksvägen, är belastningen på grundvattnet mycket stor i förhållande till nybildningen. Här krävs tillstånd för att borra en ny vattentäkt.

Att åtgärda den besvärliga vattensituationen i området Dalvägen-Gustavsbergsvägen genom att bygga ut kommunalt nät för dricksvatten och spillvatten är den viktigaste anledningen till att få planarbetet med påföljande utbyggnad klart. Av den anledning fortsätter kommunen att prioritera arbetet med att få fram detaljplan för området, en plan som beräknas antas första kvartalet 2019. Utbyggnaden av det kommunala vatten- och spillvattennätet påbörjas när planen har vunnit laga kraft och beräknas ta två till tre år.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) förordar sammanfattningsvis att vattenfrågan i planområdet Dalvägen-Gustavsviksvägen löses genom att kommunen följer sin planering för utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. När detaljplanen för området har vunnit laga kraft, ska utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp i området ske inom den i kommunen gängse tidsramen, det vill säga 1,5 till 2 år.

I ett antal omvandlingsområden har antagande av detaljplan dragit ut på tiden längre än förväntat och därmed har utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp dröjt.

Kvaliteten på dricksvattnet i området kan variera, men kommunen har ingen provtagningsserie för dricksvattenkvaliteten i området. MSN känner till att vattenkvaliteten har analyserats på ett fåtal fastigheter i området. Av de analysvar miljöenheten fått ta del av framgår att det finns anmärkningar när det gäller pH, turbiditet och färg. Även resultaten från de bakteriologiska proverna visar anmärkningar då totala antalet odlingsbara bakterier visar något förhöjda värden. Fastigheterna i området har begränsad vattentillgång som medför begränsade möjligheter för fastighetsägarna att utrusta sina byggnader med krävande vattensystem. Men att människorna i området skulle ha ett vatten som är otjänligt eller hälsofarligt har inte MSN fått några indikationer om.

Området är att betrakta som samlad bebyggelse av tillräcklig omfattning för att § 6 lagen om allmänna vattentjänster ska kunna tillämpas i området. Detaljplan för området Dalvägen-Gustavsviksvägen beräknas antas under första kvartalet 2019.

VA-planering

Kommunfullmäktige i Nacka kommun har den 15 juni 2015, § 154, antagit Strategi för vatten och avlopp Nacka. Av underlagsrapporten Bakgrund till va-strategi, daterad 7 november 2014⁶ framgår sammanfattningsvis följande (s. 24 ff.).

Begreppet förnyelseplanering används i Nacka för att beskriva hur gamla sommarstugeområden som saknar kommunalt vatten och avlopp kan omvandlas till permanenta bostadsområden. Prioritering och val av områden för utbyggnad av allmän VA-försörjning görs genom en sammanvägning av områdets behov och möjligheter. Med behov avses behov av gemensamma åtgärder för en långsiktigt hållbar va-försörjning. Behoven styrs av miljö- och hälsoskäl och förutsättningarna för långsiktigt hållbara enskilda lösningar. Viktiga faktorer är:

- förutsättningar för vattenförsörjning inom området, såsom tillgång till grundvatten av god kvalitet samt förutsättningar för enskilda avlopp, såsom markdjup, jordart och avstånd till högsta grundvattenyta.
- naturens känslighet för utsläpp av föroreningar från avlopp samt risk för försämring av avloppssituationen på grund av ökad belastning och åldrande avloppsanläggningar.
- önskemål om boendestandard samt fastighetsägarnas och kommunens planer på förändring av området.

Med möjligheter avses möjligheter att ansluta fastigheterna till den befintliga allmänna va-anläggningen.

En planeringsstrategi för detaljplaneläggning och utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp togs för drygt 10 år sedan. Det har dock visat sig att plan- och genomförandearbetet är mer komplicerat än vad som antogs från början. Kommunstyrelsen (§186 KS 20 september 2010) har därför beslutat om nya tidplaner och områdesindelning av förnyelseprojekten i Boo. Enligt den tidplanen för förnyelseplaneringen som togs fram under 2010 kommer alla va-utbyggnader att vara slutförda under år 2016, under förutsättning att inga överklaganden eller oförutsedda fördröjningar inträffar. Enligt senare preliminära tidplaner för Sydöstra Boo kommer utbyggnaderna av kommunalt va där att vara klara först 2020.

Relaterade planer

För området gäller områdesbestämmelser, OB 2 som vann laga kraft den 2 april 1992, OB 17 som vann laga kraft den 15 maj 2002 samt OB 21 som vann laga kraft den 6 april 2006. Fritidshus har begränsad byggnadsarea samt krav på minsta fastighetsstorlek. Tillstånd krävs för nya enskilda brunnar. I planområdet finns cirka 20 permanentklassificerade bostäder som inte omfattas av bestämmelserna om byggnadsarea och fastighetsstorlek.

⁶<https://www.nacka.se/49902b/globalassets/kommun-politik/dokument/strategier/rapport-bakgrund-strategi-slutrapport-va-plan-20141107.pdf>

Datum
2019-02-21

Beteckning
5673-12750-2012

Länsstyrelsen har för utredningen i ärendet även tagit del av följande planärenden.

Planprogram för Sydöstra Boo som antogs av kommunstyrelsen den 19 mars 2012. Av detaljplanprogrammet, som omfattar 700 fastigheter, framgår att kommunen planerar att bygga ut vatten och avlopp till hela Sydöstra Boo, där Dalvägen-Gustavsviksvägen ska utgöra den första etappen.

Start-PM för området Dalvägen-Gustavsviksvägen, grundat på planprogrammet, antogs av kommunstyrelsen den 28 maj 2012, § 137. Enligt PM:et ska utbyggnad av allmänna vattentjänster till området vara klart till vintern 2018/2019.

Samråd om detaljplan för Dalvägen-Gustavsviksvägen som pågick under tiden 10 juni till 31 augusti 2015. Av samrådshandlingarna framgick att utbyggnad av vatten och avlopp beräknas påbörjas fjärde kvartalet år 2017.

På grund av försenad detaljprojektering av gator, vatten och avlopp samt senare inkomna önskemål, förflöt lång tid sen första samrådet varför ett nytt samråd genomfördes, med två alternativa planförslag: ett alternativ med lägre förtätning (alternativ 1) och ett alternativ med högre förtätning (alternativ 2). Andra detaljplanesamrådet pågick under tiden 12 november till 19 december 2018 (Länsstyrelsens dnr 48785-2018). Enligt planförslaget beräknas utbyggnad av vatten och avlopp kunna påbörjas fjärde kvartalet 2020, om inte detaljplanen överklagas.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Kommunen ska enligt 6 § vattentjänstlagen, om det med hänsyn till skyddet av människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses genom en allmän va-anläggning. Enligt 51 § vattentjänstlagen ska länsstyrelsen se till att kommunen fullgör sina skyldigheter enligt 6 § samma lag.

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av miljöskyddschef Lena Pettersson med miljöhandläggare Louise Arbin som föredragande. I den slutliga handläggningen har även Katarina Svedelius, jurist, samt miljöhandläggare Kerstin Rosén Nilsson medverkat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan endast överklagas av Nacka kommun. Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag beslutet meddelades, annars kan överklagandet inte prövas. Länsstyrelsen kommer att, efter rättidsprövning, sända skrivelsen med överklagandet vidare till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt för prövning.

Datum
2019-02-21

Beteckning
5673-12750-2012

Övriga berörda i ärendet, t.ex. boende i området, kan inte överklaga Länsstyrelsens beslut. Däremot kan boende väcka egen talan genom stämning i mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Domstolen prövar bland annat tvister om rätt att bruka anläggningen eller villkoren för brukande, skyldighet att betala avgift eller avgiftens storlek, innebörden av avtal som parterna träffat, skadeståndsskyldighet m.m.

För mer information se www.nackatingsratt.domstol.se/Om-tingsratten/Mark--och-miljodomstolen/VA-mal/.

Om ni vill ha ytterligare upplysningar kan ni vända er till Länsstyrelsen.

Digital kopia

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden Nacka kommun, miljoenheten@nacka.se

Nacka vatten och avfall AB, e-post: info@nacka.se

Nacka kommun, Andreas Totsching, e-post: andreas.totschnig@nacka.se

Miljöenheten, Annika Klarnäs Jacobson, e-post: annika.klarnasjacobson@nacka.se

Marja Gavhed, e-post: marjagavhed@hotmail.com